Odenses Historie Kap. 6
bd. 1

KAPITEL 6:

BEGIVENHEDERNE

DEN SPANSKE SYGE 1918-19

Den første større alvorlige prøvelse, som det ny Odense sygehusvæsen blev udsat for efter udvidelsen, var den store influenzaepidemi under 1. verdenskrig, som blev kendt under navnet den spanske syge.

Odense Amts og Bys Sygehuse.

LOV
(Nr. 138 — 1915)

om

Foranstaltninger mod
smitsomme Sygdommes Udbredelse.

Amalienborg, den 10de Maj 1915.

Kobenhavn.
Trykt hos J. H. Schultz A/S.
1915.

Foranstaltninger mod smitsomme sygdommes udbredelse 10. maj 1915.

I bogen om Odense Epidemisygehus 1892 - 1967 har læge M. Scheel givet et udmærket stemningsbillede fra epidemien, som han oplevede på nærmeste hold, idet det nye sygehus ikke ønskede at modtage disse patienter.

Scheel skriver bl.a. følgende:
"Influenzaepidemien kom i 2 bølger. En mildere og kortvarig sommerepidemi i juli/august, hvor jeg selv blev smittet og var kortvarig sengeliggende, men hvor jeg åbenbart erhvervede mig en så god immunitet, at jeg under alle senere kortvarige og mildere epidemier (og der har jo været adskillige i årenes løb) aldrig har haft noget, der kunne kaldes influenza.
I august og september var vi på en mærkelig måde omtrent helt fri for influenza, men så tog den rigtig fat i begyndelsen af oktober og med en stejl stigende kurve til omkring 9. - 15. november.

Amtslæge Th. Jantzen angiver, at der i ugerne fra den 2. - 16. november anmeldtes ca. 2.000 sygdomstilfælde med ca. 200 dødsfald. Sygdomskurven faldt da fra slutningen af november til henmod julen 1918 ret brat, men med nogle småstigninger i januar og februar, for efterhånden at ebbe ud i de første forårsmåneder.
Antallet af dødsfald fulgte nøje sygdomskurven, blot ca. 1 uge efter. Som altid ved influenzaepidemier er de første tilfælde ret lette med de almindelige symptomer, muskelsmerter, hovedpine etc., men den blev hurtigt meget alvorlig, og da med pneumonierne, som altovervejende komplikation.

Til de officielt anmeldte sygdomstilfælde må jo som altid lægges det ukendte antal, som behandlede sig selv eller ved venlige naboers hjælp, blot med sengeleje og de almindelige kendte hovedpine/og hostemiksturer i hjemmet.

Lægernes arbejde med at tilse patienter blev jo efterhånden meget stort, der var i mange uger praktisk talt døgndrift. Sin familie undgik man på grund af mulig smittefare, mest muligt, telefonkur ustandselig, fyldte venteværelser, ja langt ned ad trapperne.

Som det ofte ses ved epidemier, var andre sygdomstilfælde omtrent helt borte, eller folk mente, at det var håbløst at ulejlige lægen. Mange familier søgte af frygt for smitte ud hos bekendte på landet, men også i landdistrikterne rasede jo sygdommen, omend noget senere end i byerne.

Af andre komplikationer end den alvorlige pneumoni optrådte også ret tidlige aborter. Da kirurgisk afdeling meget nødig ville have influenza slæbt ind på afdelingen, måtte vi ofte digitalt fjerne disse aborter i hjemmene. At dette i almindelighed gik så godt, er ret gådefuldt. Jeg husker, at jeg har hjulpet en fødende i Sct. Jørgensgade med daværende jordemoder frk. Hornbeck's hjælp (vending og fremtrækning) og vi arbejdede under meget primitive forhold. Det gik heldigvis, vi vaskede os ved en pumpe i gården.

Da Epidemisygehuset var konstant overbelagt, oprettedes i Vestre Skole (alle skoler var jo lukkede i mange måneder) en afdeling for influenzapatienter. Odense Kommune henvendte sig til lægeforeningen for at udpege en læge til at lede denne. Jeg, som dengang var den yngste, og som derfor måtte formodes at have bedst tid, blev udpeget til denne stilling. Jeg fik to flinke sygeplejersker, senge og øvrigt materiel fra sygehuset, og desuden mange frivillige, ikke mindst de ledige lærerinder, Røde Kors-folk og andre til at hjælpe mig.

Jeg husker ikke, hvor mange patienter, der var indlagt i denne tid fra november til i begyndelsen af februar, men det var nok 30 - 40 stykker.

Terapien var et kapitel for sig. Havde vi dengang haft sulfa- og penicillinpræparater, var jo sikkert mange reddede, både på afdelingen og ude i hjemmene. Vi var henvist til at bruge aspirin, phenacetin etc. og hostemidler, og da især kamfermikstur og digitalis.

Jeg husker min forbavselse, da jeg første dag mødte på skolen og så, at det meste personale var forsynet med kamfercigaretter "det skulle være så godt til at desinficere indåndingsluften og hindre smitte". Jeg havde mange dårlige patienter og også enkelte dødsfald. Sågar en operation var det nødvendigt at gennemføre på skolen, da professor Møller, som omtalt ikke ønskede at få influenza på sin afdeling.

Det var, som man kan tænke, en meget drøj tid for os alle (det var som sagt uden overdrivelse døgndrift), men man var ung dengang og havde sin cykel! Så vidt jeg husker, havde kun 3 læger i Odense bil, der var desuden benzinrestriktion, men vi fik et lille depositum, som blev opbevaret i Løveapotekets kælder, og hvoraf der efter rekvisition udleveredes småportioner til byens vognmænd til kørsel for lægerne ud i byens omegn.

Mærkeligt nok blev ingen af byens læger alvorligt angrebet af influenza, enkelte var lettere og kortvarigt syge. Overlæge Lollesgaard på Epidemisygehuset havde jo et meget stort arbejde der, og desuden havde han jo almindelig praksis, som vi andre. Han var min gode ven og hjælper på min lille sygeafdeling, som udelukkende omfattede kvinder. Da epidemien i foråret ebbede ud, blev min afdeling på Vestre Skole lukket, og sygehusbestyrelsen fejrede da overlæge Lollesgaard og mig ved en "lille aftensmad" ude på sygehuset. Jeg husker tydeligt Lollesgaard ord til mig, da vi fulgtes ad hjem derfra: "Scheel, lad os aldrig opleve en sådan Tid igen".

JUBILÆET 1937

Fredag, den 9. juli 1937 deltog 225 personer med tilknytning til sundhedssektoren over det ganske land i sygehusets officielle indvielses- og jubilæumsfest.
Festen blev holdt i den nyopførte funktionærbolig, Kløvervænget 8, og mesterkokken Richard Oest Larsen, stod for menuen.

Også repræsentanter for sygehusets personalegrupper var inviteret til begivenhederne, og der måtte derfor lodtrækning til rundt om i huset, før den heldige (eller uheldige?) fyrbøder eller sygeplejeelev var fundet.
Udvidelserne havde samlet kostet ca. 2,25 mill.kr., hvoraf Landsforeningen til Kræftens Bekæmpelse havde ydet 450.000 kr.

Den officielle markering af jubilæet var Svend Larsens jubilæumsskrift, som bestyrelsesformanden, amtsrådsmedlem, entreprenør, Carl Nielsen da også hyppigt henviste til i sin tale. Med sygehuset havde 13 ud af de i alt ca. 200 ansatte funktionærer samtidig jubilæum, og formanden benyttede lejligheden til generelt at takke alle for veludført tjeneste: "Denne Tak gælder alle fra vore Overlæger og deres lægelige Medhjælpere - til Enhver, som har et Ansvar, større eller mindre, for Sygehusets Drift, og jeg vil samtidig udtale Haabet om, at enhver Funktionær - ogsaa i Fremtiden - vil gøre sit til, at det gode Omdømme, vort Sygehus har, maa bevares".